

EKSPORTUNDERSØKELSEN 2016
Eksporverdien av de norske kinofilmene fra 2014

Innhold

Eksportundersøkelsen 2016	3
Om undersøkelsen	4
Bakgrunn.....	4
Formål.....	4
Omfang og metode	4
Resultater	7
Historisk utvikling.....	7
Drivere bak eksportverdien.....	8
2014-filmene på kino.....	10

EKSPORTUNDERSØKELSEN 2016

- Undersøkelsen omfatter 34 norske kinofilmer med premiere mellom 1. januar og 31. desember 2014. Av disse var det fem dokumentarfilmer og fem barnefilmer.
- 24 av de 34 filmene ble solgt til utlandet.
- Samlet verdi av eksporten fra 2014-filmene er beregnet til å være 69 millioner kroner. Dette er 12 millioner kroner høyere enn filmene fra 2012, som var forrige toppår i undersøkelsen.
- De tre 2014-filmene som hadde høyest eksportverdi solgte for over 10 millioner kroner til utlandet.
- Markedet for salg av film på det internasjonale markedet er ustabilt og preget av svingninger. Publikumpotensialet til de enkelte filmene har mye å si for den samlede eksportverdien til norsk film det enkelte året.

Bakgrunn

Norsk filminstitutt (NFI) har siden 2005 undersøkt eksportverdien av norsk kinofilm. Den første undersøkelsen omfatter årene fra 2002 til og med 2004. Siden har undersøkelsen blitt gjennomført årlig. Undersøkelsene danner dermed en historisk serie fra og med kalenderåret 2002.

Frem til og med 2007 utførte konsulentfirmaet PriceWaterhouseCoopers (PWC) kartleggingen av norsk films eksportverdi. Fra 2008 har NFI selv stått for datainnsamlingen og analysene. Eksportundersøkelsen 2016, som er en kartlegging av eksportverdien av de norske kinofilmene fra 2014, er gjennomført i perioden august-november 2016.

Formål

Det har lenge vært et politisk ønske om økt eksport av norske audiovisuelle produkter. I St.meld. nr 30 (2014-2015) *En fremtidsrettet filmpolitikk* blir det lagt vekt på at et marked utenfor Norge vil øke filmbransjens inntekspotensial og kan bidra til å styrke økonomien i bransjen. Av denne årsak har Nærings- og fiskeridepartementet og Kulturdepartementet oppnevnt et råd som kan styrke kulturelle og kreative bransjer og bidra til økt omsetning og eksport, jamfør budsjettproposisjonen for 2016 fra Kulturdepartementet.

Formålet med eksportundersøkelsene er å følge utviklingen i utenlandssalget av norsk kinofilm og undersøke om utviklingen samsvarer med de filmpolitiske målsettingene.

Omfang og metode

Det var til sammen 34 norske kinofilmer med premiere i kalenderåret 2014. Opplysninger om de enkelte filmene er hentet inn fra de respektive produsentene. Vi har bedt produsenten gi oss følgende opplysninger om de enkelte filmene:

- Verdien av salg til utenlandske markeder, dvs. brutto kontraktbeløp (før fradrag av MG¹, salgskommisjon og kostnader) for alle utnyttelsesvinduer.
- Hvordan salget fordeler seg på forhåndssalg og etterhåndssalg.

Årets undersøkelse omfatter alle de norske kinofilmene med premiere i 2014, se Tabell 1. Opplysningene er i hovedsak basert på salgsoppgaver som produsentene har fått fra salgsagentene. Tall for enkeltfilmer blir behandlet konfidensielt. Eksportinntektene er derfor, som i tidligere undersøkelser, kun rapportert akkumulert, det vil si som en samlet sum for alle filmene i undersøkelsen.

Formålet med undersøkelsen er å vise eksportverdien til norsk filmproduksjon. Den akkumulerte salgsværdien som blir oppgitt, er derfor kalkulert som et bruttobeløp – altså før kommisjon/MG til salgsagentene er trukket fra. Verdiberegningen er således ikke identisk med de faktiske inntektene til

---

¹ MG (minimumsgaranti) er en garanti salgsagenten betaler produsenten når kontrakten blir inngått. Siden minimumsgarantier innebærer en risiko, blir de i hovedsak kun brukt i tilfeller der salgsagenten ønsker å sikre seg en antatt lukrativ film.

produsentene fra salg til utlandet. En av feilkildene er at produsentene kan underrapportere salget ved kun å rapportere salgsinntekten produksjonsselskapet sitter igjen med og utelate MG. Eksportundersøkelsen er gjort to år etter at filmene hadde premiere. Filmene har dermed hatt tid til å nå ut til store deler av markedet. Samtidig er det filmer som ikke har nådd sitt fulle potensial. Undersøkelsen gir derfor ikke et endelig bilde av den samlede eksportverdien til filmene.

På bakgrunn av disse forholdene blir det presisert at eksportundersøkelsene kun gir et overslag over verdien av salget av norsk film til utlandet. Undersøkelsen gir seg ikke ut for å være eksakt, men forsøker å presentere et så godt bilde av situasjonen som mulig. Metoden som ligger til grunn gir et moderat estimat. Det er med andre ord grunn til å tro at tallene er underrapporterte heller enn overrapporterte.

Salg av rettigheter skjer som regel i euro (EUR) eller amerikanske dollar (USD), men òg i annen valuta. I undersøkelsen er beløpene regnet om til norske kroner etter Norges Banks gjennomsnittlige vekslingskurs for 2014.

Tabell 1)   Premierefilmer 2014

Tittel	Produksjonsselskap
Søvnjengeren	4 1/2 Fiksjon
Jakten på Berlusconi	4 1/2 Fiksjon
Heart of Lightness - Søvnløs i Lofoten	Beacon Isle Production
1001 gram	BulBul Film
Kule kidz gråter ikke	Cinenord Kidstory
Karsten og Petra på vinterferie	Cinenord Kidstory
Karsten og Petras vidunderlige jul	Cinenord Kidstory
Haram	Curry Film
Glassdukkene	Eira Film
En prest og en plage	f(x) produksjoner
Opprørske oldemødre	Faction Film
Brev til kongen	Film Farms
Børning	Filmkameratene
Operasjon Arktis	Filmkameratene
Doktor Proktors prompepulver	Maipo Film
Natt til 17.	Maipo Film
Frøken Julie	Maipo Film
Flink pike	Medieoperatørene
Mot naturen	MER FILM
Her er Harold	MER FILM
Død Snø 2	Tappeluft Pictures
Amnesia	Tappeluft Pictures
Ta meg med!	Monster Scripted
Blind	Motlys
Elsk meg	Motlys
Det er meg du vil ha	Motlys
Skumringslandet	Motlys
Kraftidioten	Paradox Rettigheter
Permafrost	Permafrost Film
Kaptein Sabeltann og skatten i Lama	
Rama	Storm Films
Beatles	Storm Rosenberg
Bjørnøya	Turbin Film
remake.me	USF International
De umoralske	Viafilm

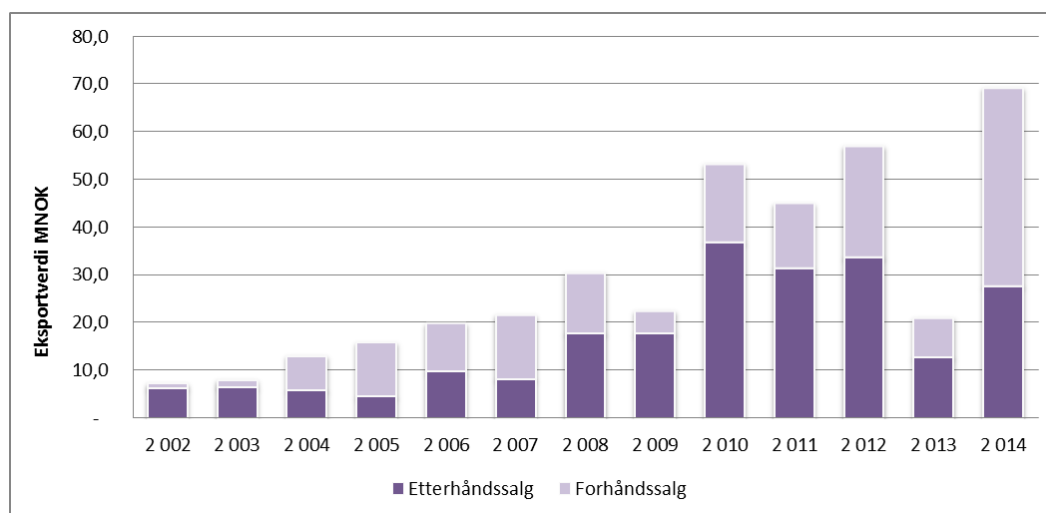
RESULTATER

Den samlede eksportverdien av filmene fra 2014 er beregnet til å være 69,2 millioner kroner (se Tabell 2). Av dette er 27,7 millioner beregnet til å være etterhåndssalg, mens rekordhøye 43,1 millioner er forhåndssalg.² Eksportverdien registrert for 2014-filmene er dermed 12 millioner kroner høyere enn eksportverdien til filmene fra det tidligere toppåret 2012. Dette utgjør en økning på 21 prosent.

Tabell 2) Eksportverdien av norske kinofilmer 2002-2014. Beløp i millioner kroner (MNOK)

	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013	2 014
Etterhåndssalg	6,4	6,6	6,0	4,6	9,8	8,3	17,9	17,9	36,9	31,4	33,7	12,8	27,7
Forhåndssalg	1,0	1,5	7,1	11,3	10,1	13,4	12,5	4,6	16,4	13,6	23,3	8,2	43,1
Total eksport	7,4	8,1	13,1	15,9	19,9	21,7	30,4	22,5	53,3	45,0	57,0	21,0	69,2
Antall filmer	16	17	18	19	20	22	18	22	25	32	23	24	34

Figur 1) Utviklingen i eksportverdi av norske kinofilmer 2002-2014.

Historisk utvikling

Den historiske oversikten i Figur 1 viser en jevn økning i utenlandssalget av norsk film fra 2002 til 2008. I 2009 viste salget en nedgang. Dette hadde trolig sammenheng med finanskrisen, som gjorde at filmkjøperne ble mer forsiktige. Årene 2010, 2011 og 2012 var svært sterke år for norsk filmeksport. Sammenlignet med disse årene var eksportverdien til premiefilmene fra 2013 en skuffelse. Selv om disse filmene gjorde det godt på det norske kinomarkedet, var ikke interessen fra utlandet like stor. Det rekordhøye resultatet for 2014-filmene kan tyde på at den lave eksportverdien for 2013-filmene heller var et uttrykk for tilfeldig variasjon enn et varig brudd i utviklingen med

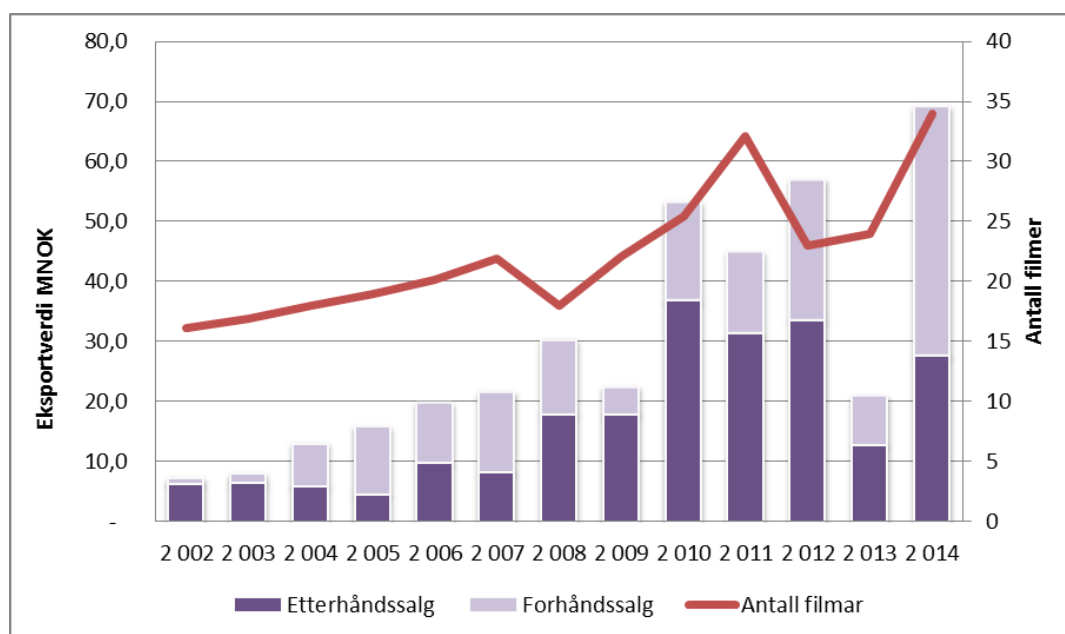
² Historisk gjennomsnittlig fordeling mellom forhåndssalg og etterhåndssalg er blitt brukt i tilfeller der rapporteringen har vært mangelfull.

stigende eksportverdier. Akkumulert vekstrate (CAGR)³ for perioden 2002 til 2014 var på 20 prosent. Dette betyr at salget av norske filmer til utlandet økte med en femtedel for hvert år i perioden.

Drivere bak eksportverdien

En endring i eksportverdien kan skyldes to forhold, enten endring volum av solgte filmer til utlandet eller endring i salgsprisen for filmene. Endringen i volum kan komme fra endring i antall produserte filmer, eller at flere av de produserte filmene blir eksportert. Dette kan skyldes at de norske filmene er blitt mer interessante for utlandet, eventuelt kan det være distribusjon/markedsmessige forhold som har gjort at filmene i større grad når ut til nye markeder. Makroøkonomiske forhold påvirker betalingsvilligheten og prisen for et «luksusgode» som audiovisuelle produkter i høyere grad enn prisen på nødvendighetsgoder som melk og brød. Nye digitale plattformer med økte muligheter for deling endrer også betalingsviljen for audiovisuelle produkt og kan gi svekkede vilkår for distributører når de skal forhandle priser på verdensmarkedet.

Figur 2) Eksportverdi og samlet antall filmer, 2002-2014.

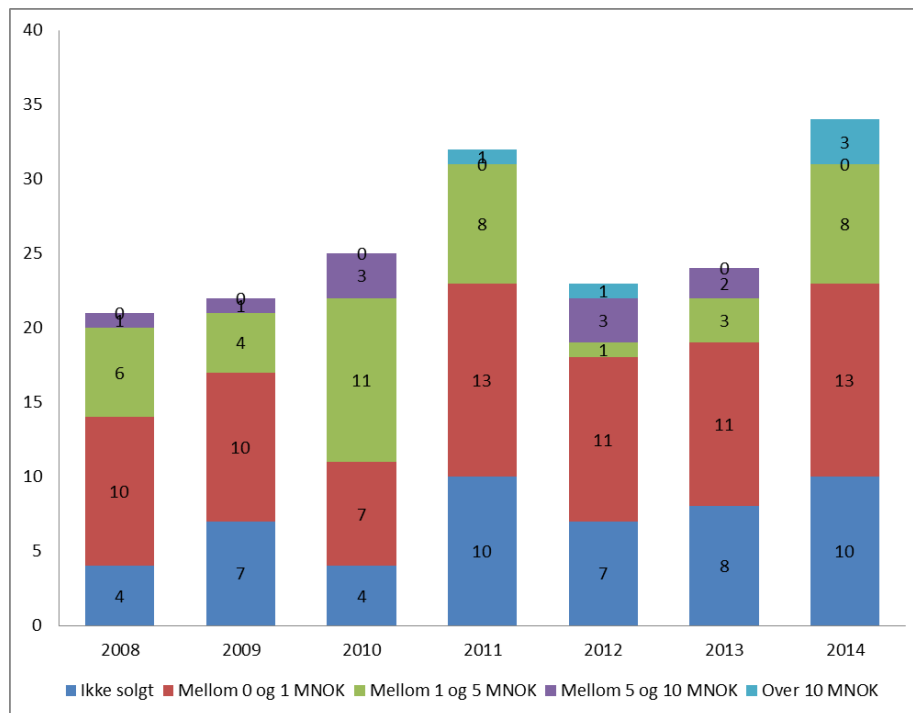
I 2014 var det 34 norske filmer som hadde premiere på norske kinoer. Dette er det høyeste antallet norske kinofilm premierer noensinne. Høyt antall produserte filmer kan ha vært medvirkende til den høye samlede eksportverdien. Figur 2 viser utviklingen i eksportverdi fra 2002 sammenstilt med utviklingen i antall norske kinopremierer. Med unntak av 2008 har antallet norske kinofilm vært høyere enn 20 i alle årene etter 2006. I årene fra 2002 til 2007 stiger antallet norske premierefilmer jevnt fra 16 til 22. Eksportverdien stiger i samme periode fra 7 til 22 millioner kroner. Det er lett å tenke seg at den økte eksportverdien har sammenheng med det økte produksjonsvolumet. I årene

³ CAGR-målingen eliminerer svingninger fra et år til et annet og gir et bilde på tendensen og hvor sterk den er gjennom hele perioden.

etter 2008 ser vi imidlertid at forholdet mellom volum av premiefilmer og eksportverdi ikke er like entydig. I 2008 var det nedgang i antall filmer fra 22 til 18, samtidig som eksportverdien steg fra 22 millioner kroner til 30 millioner kroner. I årene fra 2010 til 2012 var det et relativt høyt antall produserte filmer i kombinasjon med høye eksportverdier. I 2013 sviktet utlandssalget til tross for relativt godt produksjonsvolum.

Figur 3) Antall filmer etter salgets størrelse

For en liten filmnasje vil hvilke filmer som produseres hvert enkelt år ha stor betydning for eksportverdien. Filmenes kvalitet og/eller hvorvidt de er basert på en internasjonalt kjent historie kan ha stor betydning for utlandssalget. I Figur 3 vises antall salg til utlandet hvert år fordelt etter størrelse på salget. Totalt er 24 av 2014-filmene solgt til utlandet, sammenlignet med 16 av 2012 og 2013-filmene. Den høye eksportverdien for 2014-filmene skyldes at tre av filmene hadde salg over 10 millioner kroner, samtidig som syv av filmene hadde salg på mellom 1 og 5 millioner kroner. Blant 2013-filmene var det 2 salg mellom 5 og 10 millioner kroner, og ingen salg over 10 millioner kroner. Dette ga en relativt lav eksportverdi for filmene fra dette året.

Med et relativt lite utvalg filmer hvert år er det viktig å huske på at eksportverdien er sensitiv for tilfeldig variasjon. Det er derfor viktig å sette øyeblikksbildene som de årlige eksportverdiene representerer inn i en større sammenheng. Først i ettertid vil en få svar på om et avvikende resultat er uttrykk for et brudd i utviklingen eller tilfeldig variasjon.

2014-filmene på kino

Eksportverdien av norske kinofilmer består av alle salg av norske kinofilmer til utlandet. Dette betyr at salg til samtlige visningsplattformer er inkludert. Ideelt skulle en hatt informasjon om hvor mye som blir solgt til hvilken plattform og til hvilken pris. Det ville gitt en fullstendig oversikt over sammensetningen av eksportverdien. Dette er detaljert informasjon som det er vanskelig å få tilgang til. En høy eksportverdi kan bety at filmen er solgt til god pris, men selv om det ofte er en sammenheng, behøver ikke dette bety at filmen er solgt til mange land eller at filmen har hatt mange tilskuere.

Kino har tradisjonelt stått for størsteparten av finansieringen av filmproduksjon i Norge og utlandet, og besøkstall for kino er trolig fremdeles en rimelig indikator for samlet interesse og etterspørsel etter ulike produksjoner.

LumierePro er en ny og forbedret utgave av kinobesøksdatabasen til EAO (European Audiovisuell Observatory)⁴. Ved hjelp av basen er det mulig å kartlegge antallet kinobesøk på norske filmer i utlandet. I tillegg til Europa dekker basen 12 andre internasjonale markeder⁵. Basen er altså ikke fullstendig på verdensbasis, men dekker antagelig de viktigste markedene for norsk film⁶.

Filmene med norgespremiere i 2014 hadde med 3,4 millioner besøkende det tredje høyeste samlede besøket på kino i Norge og utlandet de siste 12 årene, se Figur 3.⁷ Besøket i Norge er på høyde med de beste norske kinoårgangene, selv om 2,6 millioner besøkende er et stykke bak filmene med premiere i 2008. Disse hadde 3,3 millioner besøkende på norske kinoer. Gjennomsnittlig besøk i utlandet har fra 2002 ligget på 716 000. Filmene fra 2014 hadde et besøk i utlandet på 785 000, og lå dermed noe over gjennomsnittet.

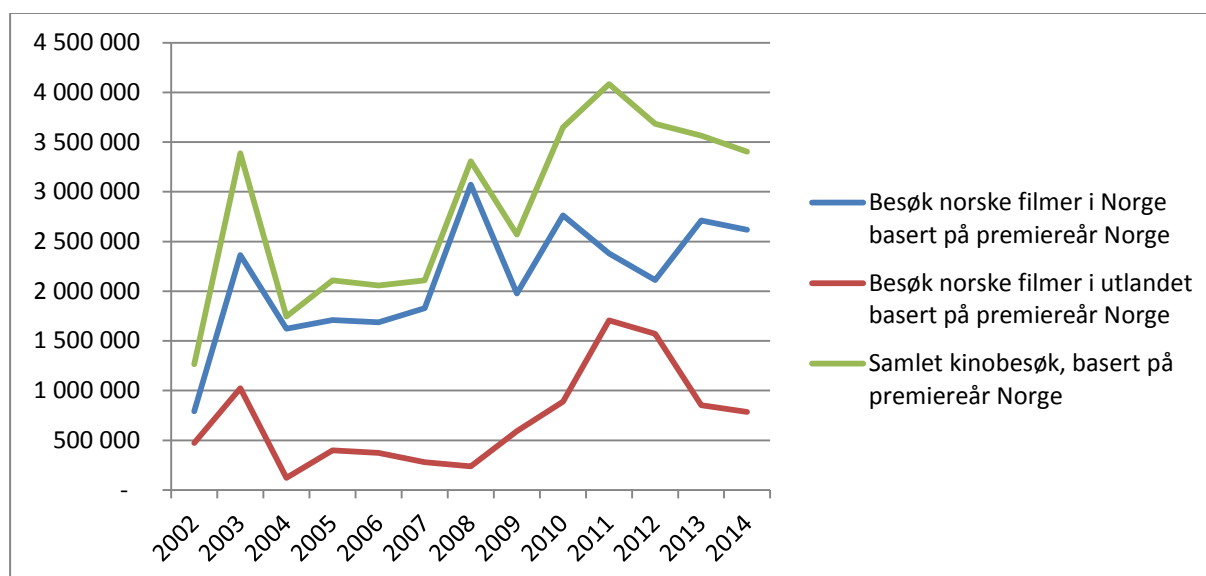
---

⁴ Oppdatert April 2015.

⁵ USA, Canada, Argentina, Brasil, Chile, Colombia, Mexico, Venezuela, Australia, New Zealand, Sør-Korea, Kina.

⁶ Besøkstall for europeiske land blir tilrettelagt for basen av ulike europeiske film/kinoinstitusjoner. Tall for andre land blir samlet inn og tilrettelagt av det private firmaet Rentrak. Firmaet er lite åpne om kilder og muligheten for å etterprøve tallene er derfor begrenset. En bør derfor utvise spesiell forsiktighet ved bruk av resultatene fra disse landene.

Figur 3) Samlet kinobesøk Norge og utland⁸

Besøket på de ulike norske premierefilmene blir gitt i Tabell 3. Mens *Børning* var filmen med høyest besøk på norske kinoer kommer filmen på en tredjeplass når en også teller med internasjonale besøkstall. *Kraftidioten* hadde et norgesbesøk på om lag 40 000 i Norge, men et høyt utlandsbesøk på 260 000. Filmene ble satt opp i minst 25 utenlandske markeder og hadde høye besøkstall i Tyskland (90 000) og Italia (59 000). Andre filmer, som *Natt til 17*, hadde gode besøkstall i Norge, men står uten registrert besøk i utlandet.

Gode resultater på kino i Norge skulle tilsi at 2014-filmene er en årgang med attraktive filmer og at dette er forklarende for godt utlandssalg. Selv om eksportverdien for 2014-filmene er den høyeste som er målt noensinne, gjenspeiles dette likevel ikke i samme grad i utlandsbesøket på kino. Kanskje har 2014-filmene blitt solgt til andre plattformer enn kino, eller filmene har ikke slått like godt an på kino i utlandet som innkjøpsprisen skulle tilsi.

Av de 34 norske premierefilmene ble 24 filmer solgt og 10 ikke solgt til utlandet. Av filmene som ble solgt ble 16 satt opp på kino i utlandet. De åtte filmene som ble solgt til utlandet, men ikke står registrert med kinobesøk, har antagelig blitt solgt til andre eller flere visningsplattformer enn kino. Eksportverdien til disse filmene utgjør kun 7 prosent av den samlede eksportverdien. Dette kan være en bekreftelse på kinoens betydelige rolle i inntekspotensialet til filmene.

⁸ Utland er her definert som markedene som er dekket av LumiereProdatabasen.

Tabell 3) Kinobesøk premiefilmer 2014

Kinofilm premiere 2014	Premiere	Besøk-Norge	Besøk-utland	Samlet besøk	Omsetning
Kaptein Sabelt. og skatten i L.R	26.09.2014	370 001	139 200	509 201	31 881 864
Doktor Proktors prompepulver	14.03.2014	378 510	107 776	486 286	31 709 172
Børning	13.08.2014	383 486	2 817	386 303	37 660 285
Karsten og Petras vidunderlige jul	07.11.2014	339 339	6 740	346 079	27 675 990
Kraftidioten	21.02.2014	40 180	261 793	301 973	3 946 460
Operasjon Arktis	17.10.2014	271 333	21 975	293 308	21 653 387
Karsten og Petra på vinterferie	24.01.2014	214 535	10 672	225 207	17 699 505
Kule kidz gråter ikke	10.01.2014	111 763	713	112 476	8 337 938
Miss Julie	12.09.2014	15 159	94 138	109 297	1 328 400
Død Snø 2	12.02.2014	76 107	4 372	80 479	7 374 122
Beatles	29.08.2014	74 848	1 498	76 346	6 731 087
Natt til 17.	04.04.2014	72 412	-	72 412	6 244 250
1001 gram	22.08.2014	23 843	38 743	62 586	2 330 759
Mot Naturen	19.09.2014	21 203	31 918	53 121	1 976 043
Blind	28.02.2014	13 082	29 094	42 176	1 194 998
Her er Harold	31.10.2014	30 467	6 864	37 331	2 614 996
Flink pike	10.10.2014	24 303	-	24 303	1 854 212
Jakten på Berlusconi	12.09.2014	21 280	-	21 280	1 835 678
Haram	3.10.2014	21 050	-	21 050	1 955 490
En prest og en plage	28.03.2014	17 892	-	17 892	1 727 006
Glassdukkene	04.04.2014	17 621	-	17 621	1 706 085
Brev til kongen	17.01.2014	16 102	-	16 102	739 354
Ta meg med!	07.03.2014	15 247	-	15 247	1 238 935
Skumringslandet	10.10.2014	11 162	-	11 162	1 059 017
Bjørnøya	24.10.2014	10 829	-	10 829	736 485
Opprørske oldemødre	11.04.2014	6 572	347	6 919	446 038
Amnesia	10.01.2014	5 972	-	5 972	529 923
Heart of Lightness - Sleepless in Lofoten	28.05.2014	3 924	-	3 924	302 068
Søvnjengeren	31.01.2014	3 254	325	3 579	253 697
Det er meg du vil ha	11.06.2014	2 049	-	2 049	152 959
Elsk meg	28.03.2014	1 582	-	1 582	130 905
Permafrost	14.03.2014	1 380	-	1 380	89 316
Remake.me	14.11.2014	661	-	661	53 467
De umoralske	25.04.2014	592	-	592	59 597